

LIIKENNE 12

Valtakunnallinen
liikennejärjestelmä-
suunnitelma

LIIKENNE- JA
VIESTINTÄMINISTERIÖ

Suunnitelmaluonnos

Liikenne- ja viestintäministeriö 21.1.2021

Mikä valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma on?

- Å Ensimmäistä kertaa Suomessa laadittava kokonaisvaltainen **strateginen suunnitelma** liikennejärjestelmän kehittämisestä pitkällä aikavälillä.
- Å Suunnitelmassa käsitellään **kaikki liikennemuodot**, henkilö- ja tavaraliikenne, liikenneverkot, palvelut ja liikennejärjestelmän tukitoimet.
- Å Laaditaan **12 vuodeksi** (2021-2032) ja päivitetään hallituskausittain.
- Å Valmistelua ohjaa **parlamentaarinen ohjausryhmä**. Valtioneuvosto päättää suunnitelmasta.
- Å Liikenne- ja viestintäministeriö vastaa valmistelusta - valmistellaan **vuorovaikutteisesti** sidosryhmien kanssa.
- Å Luo **yhteistä tilannekuvaa** liikennejärjestelmän kehittämistarpeista ja ratkaisuista.
- Å **Vaikutusten arviointi** olennainen osa suunnittelua ja päätöksenteon tietopohjan kehittäminen.
- Å Kokoaan yhteen **valtion ja kuntien toimenpiteet**.

Valmisteluaineistoa

Å Liikennejärjestelmän nykytila ja toimintaympäristön muutokset (Liikenne- ja viestintäviraston raportti)

Å Liikenneverkon strateginen tilannekuva

Å Vaikutusten arviointi ja vertailuvaihtoehto i mihin tilanteeseen päästään jo päätetyillä toimilla

Å Alueelliset liikennejärjestelmäsuunnitelmat ja strategiat

Å Muut selvitykset, tutkimukset ja meneillään olevat hankkeet

Å Valmisteluaineisto valtioneuvoston hankeikkunassa:

<https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=LVM018:00/2019>

Suunnitelman tavoitteet

Saavutettavuus

Liikennejärjestelmä takaa koko Suomen saavutettavuuden ja vastaa elinkeinojen, työssäkäynnin ja asumisen tarpeisiin.

Kestävyys

Ihmisten mahdollisuudet valita kestävämpiä liikkumismuotoja paranevat - erityisesti kaupunkiseuduilla.

Tehokkuus

Liikennejärjestelmän yhteiskuntataloudellinen tehokkuus paranee.

Tavoitteet ovat rinnakkaisia ja kaikki pyrkivät hillitsemään ilmastonmuutosta

Toimenpideohjelma on osa liikennejärjestelmäsuunnitelmaa

1. Yleiset lähtökohdat
2. Liikennejärjestelmän nykytila ja toimintaympäristön muutokset
3. Visio liikennejärjestelmän kehittämiseksi vuoteen 2050
4. Suunnitelman tavoitteet ja strategiset linjaukset
5. **Toimenpideohjelma (valtio ja kunnat)**
6. Valtion rahoitusohjelma
7. Yhteenveto vaikutusten arvioinnista
8. Evästyksiä seuraavan suunnitelman laatimiseen

Toimenpideohjelma on osa valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa.

Toimenpideohjelman rakenne:

Å Liikenneverkot ja liikenteen solmukohdat

Å Henkilö- ja tavaraliikenteen palvelut

Å Liikennejärjestelmän tukitoimet

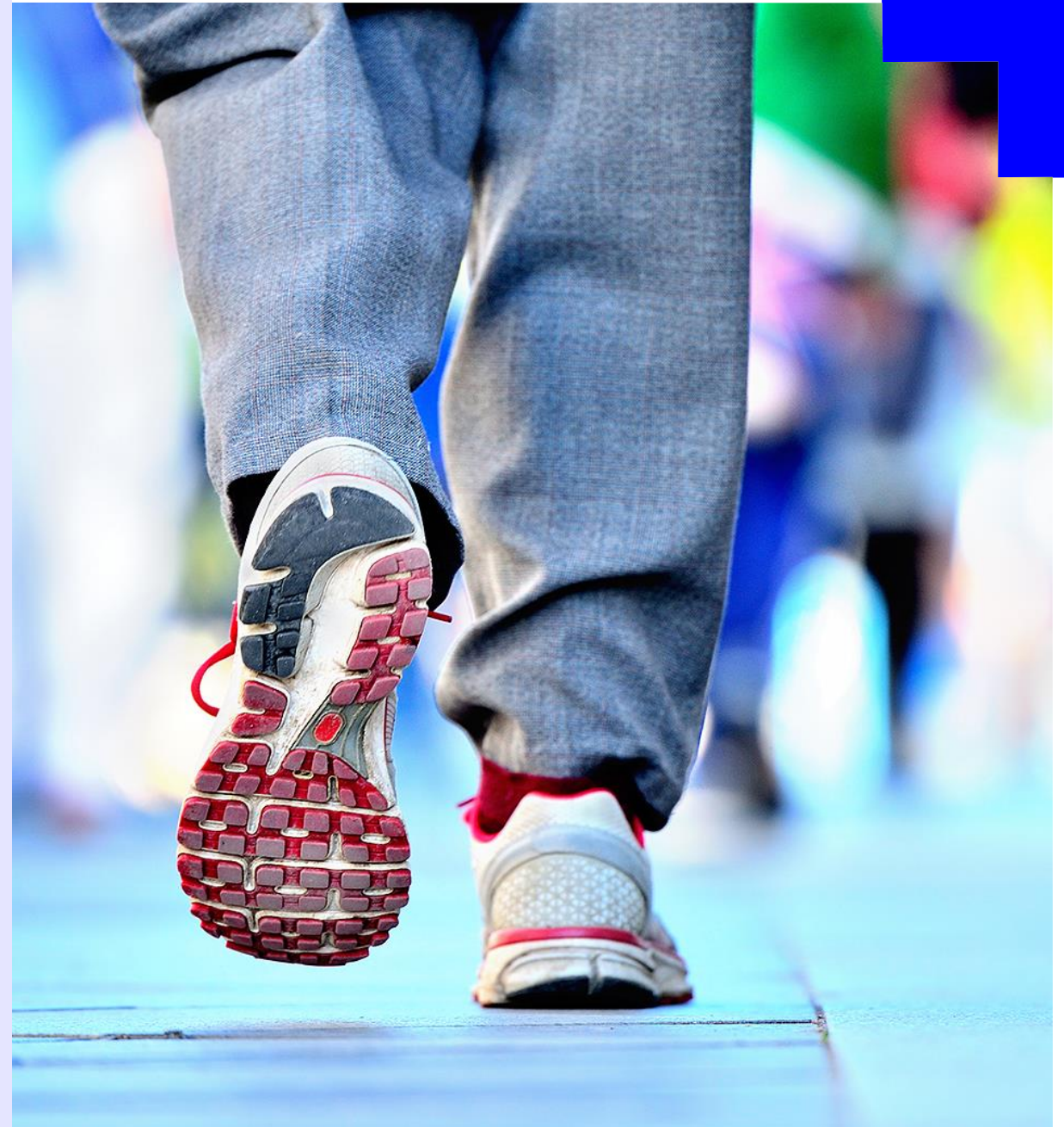
Å Alueellisia erityiskysymyksiä

Å EU-rahoituksen hyödyntäminen ja vaikuttaminen kansainvälisesti

Å Liikennejärjestelmäsuunnittelun kehittäminen

Lisäksi:

Å Rahoitusvaraukset ja koonteja aihepiireittäin

Merkittävimmät muutokset nykytilanteeseen verrattuna

Å **Saavutettavuuden takaamiseksi** varmistetaan maanteiden, ratojen ja vesiväylien riittävät hoidon ja korjausten tasot **kasvattamalla väylänpidon rahoitusta** ja suuntaamalla lisämäärärahoja **yksityisteille**.

Å **Panostetaan** huomattavasti nykyistä enemmän **kestävän liikkumisen edistämiseen** erityisesti kaupunkiseuduilla. Kestävää liikkumista edistetään sekä panostamalla palveluihin sekä liikenneverkkoihin.

Å Olemassa olevan väyläverkon kunnossapitoon ja kestävään liikenteeseen tehtyjen panostusten lisäksi **kehitetään liikenneverkkoa** asiakkaiden tarpeiden mukaisesti nykytasolla.

Å **Digitalisaatiota ja tiedon hyödyntämistä** edistetään liikennejärjestelmässä laajasti. **Automaatiota** edistetään mm. pilottihankkeilla.

Å **Selkeytetään** nykyisestä infran **rahoitukseen** ja valtion ja eri toimijoiden **kumppanuuteen** liittyviä periaatteita.

Huolehditaan liikenneverkon kunnosta

Å Liikenneverkkojen rahoitusta kohdennetaan **liikenneverkon strategisessa tilannekuvassa** tunnistettuihin tarpeisiin.

Å **Perusväylänpidon** r a h o i t u s 1 , 4 2025 alkaen + indeksikorotus

Å Maantiet 52 %

Å Rataverkko 39 %

Å Vesiväylät 9 %

Å Väyläverkon **korjausvelkaa vähennetään** 2,8 mrd. eurosta 2,2 mrd. euroon. Korjausvelkaa vähennettäessä priorisoidaan **pääväyläverkko** ja huomioidaan **elinkeinoelämän ja työssäkäynnin** tarpeet **alemmalla tieverkolla**.

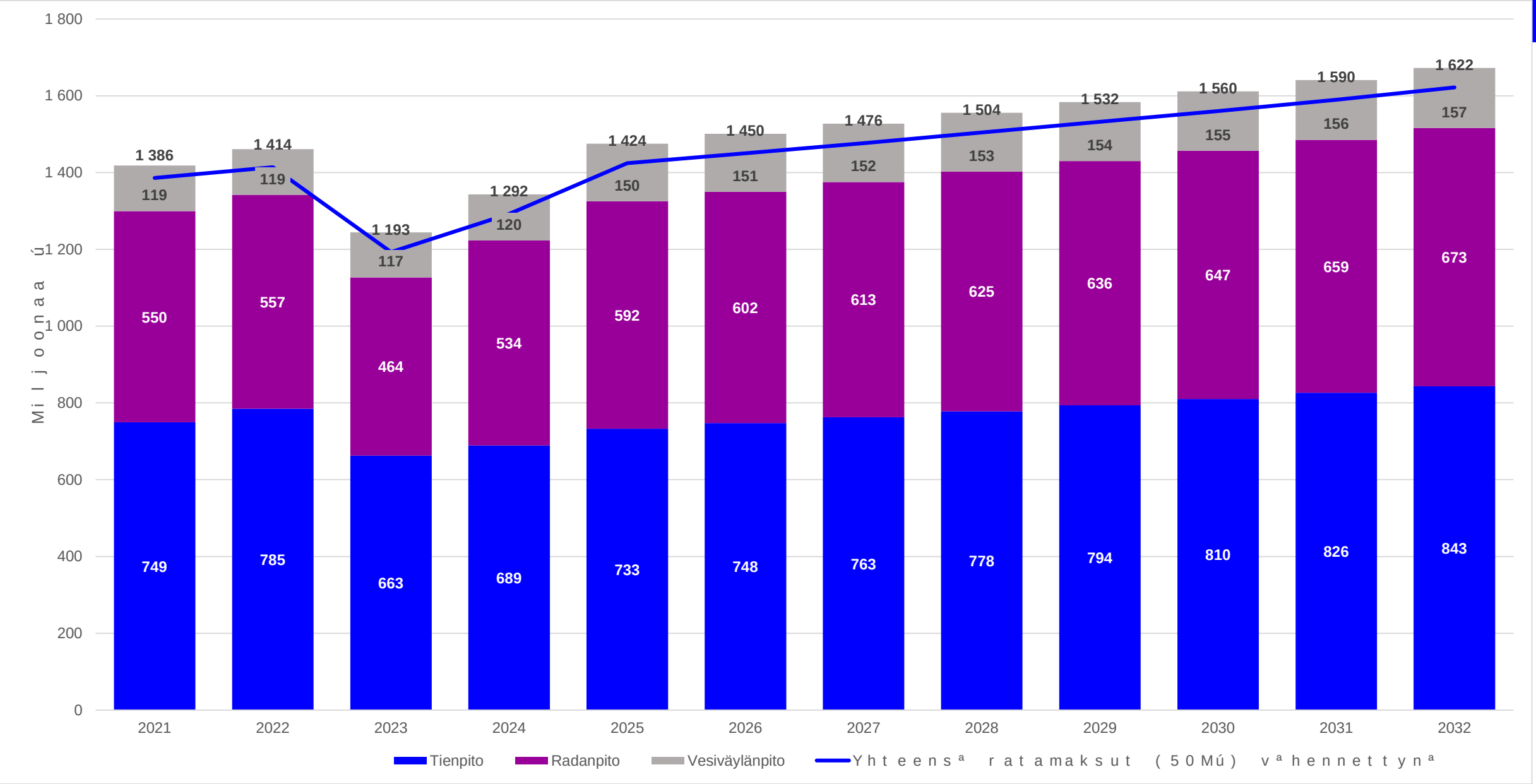
Å **Maanteiden** talvihoidon korotettu taso ja korjausvelan väheneminen varmistettu. Parantamisen rahoitusta lisätty.

Å **Merkitävä säästös** **ratojen** parantamiseen ja korjauksiin.

Å **Vesiväylillä** huomioidaan turvalaitteiden tarkoituksenmukainen kunto ja lisätään älykkäitä turvalaitteita kauppamerenkulun väylille.

Å Väylänpitoa kehitetään edelleen **rahoituksen tehokkaan käytön** varmistamiseksi ja perusväylänpidon **tuottavuuden kohottamiseksi**.

Perusväylänpidon arvioidut määrärahasot väylämuodoittain suunnittelukaudella

Kehittämistä kaikissa väylämuodoissa tarpeiden mukaisesti (1/2)

Å **Kehittämisinvestointien** rahoitus aikaisempien vuosien tasolla (n. 500 M € / v.)

Å Rahoitus suunnittelukaudella yhteensä **6,1 mrd**, josta **3,26 mrd** uusiin toimenpiteisiin

Å Kehittämisinvestoinnit väylämuodoittain koko suunnittelukaudella (ml. jo päätetyt hankkeet):

Å Maantiet 45 % (uusiin 1,37 mrd €)

Å Rataverkko 51 % (uusiin 1,76 mrd €)

Å Vesiväylät 4 % (uusiin 0,25 mrd €)

Å Uusitaan vanhentuva junien kulunvalvontajärjestelmä (**Digirata**) 370 M € suunnittelukaudella.

Å **Rataverkon kehittämisen** uusiin

toimenpiteisiin suunnataan suunnittelukaudella yhteensä noin 1 760 M €.

Å rataverkon toimivuuden ja välityskyvyn kannalta kriittisimmät ja vaikuttavimmat isot kohteet (ml. peruskorjaukset) 900 M €

Å välityskykyä parantavat toimenpiteet maakuntakeskusten välillä huomioiden myös poikittaiset yhteydet

Å asemien ja rautatiepiirien toimivuutta edistävät toimet 200 M €

Å muulle kuin pääväyläverkolle (ml. vähäl. rataverkko) kohdistuvat

Kehittämistä kaikissa väylämuodoissa tarpeiden mukaisesti (2/2)

Å **Maantieverkon kehittämisen** uusiin toimenpiteisiin suunnataan suunnittelukaudella yhteensä noin 1 410 M € .

Å Pääväylillä palvelutason parantamiseen merkittävimmissä kohteissa ja pistemäisesti ympäri Suomen elinkeinoelämän ja liikenneturvallisuuden tarpeet huomioiden 870 M €

Å Muulla verkolla elinkeinoelämän kannalta kriittisiin siltakohteisiin, maantielautoja korvaavien siltojen rakentamis- ja suunnittelukohteisiin, satama- tai terminaaliyhteyksiin ja muihin äkillisiin tarpeisiin 300 M €

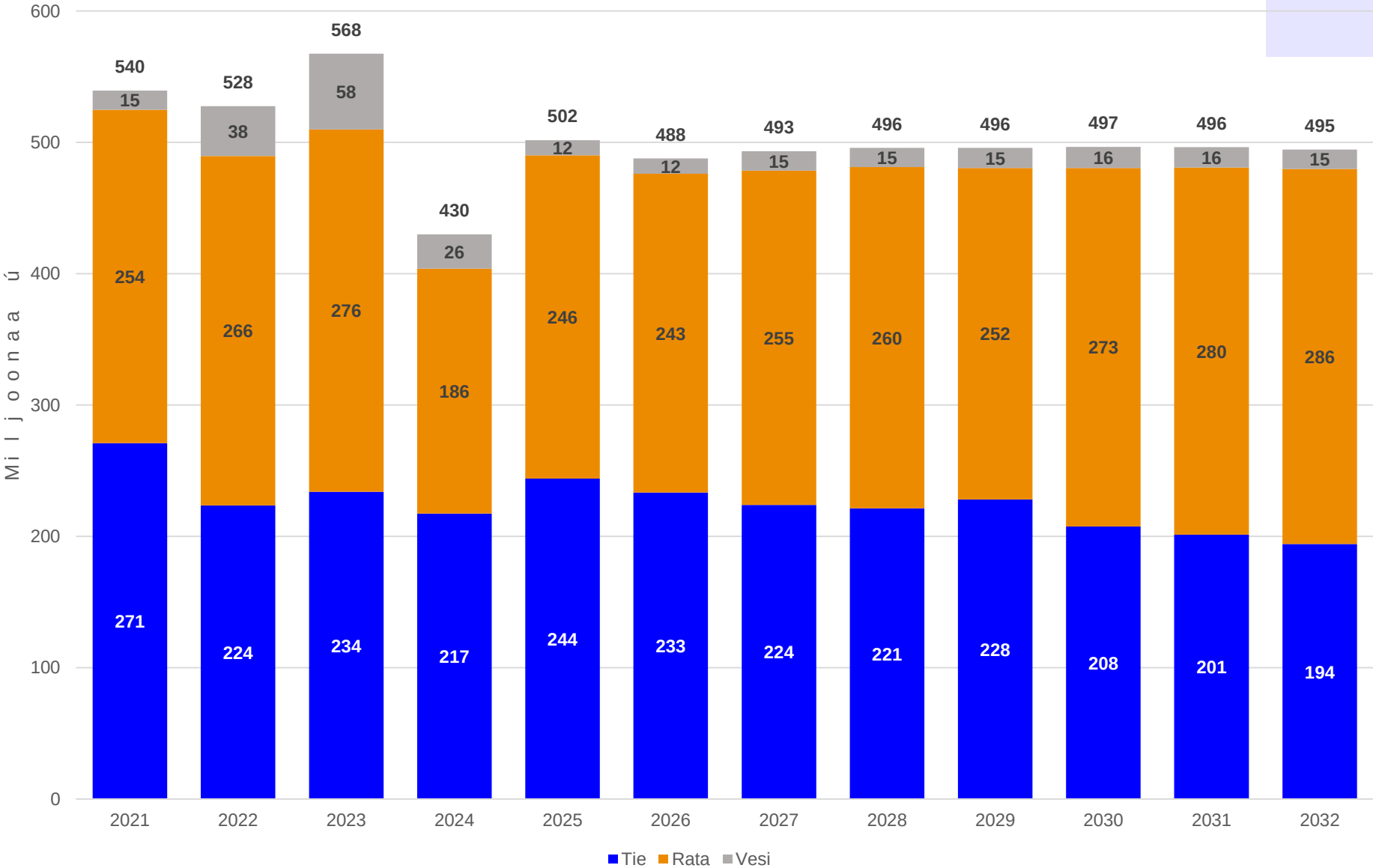
Å muiden kuin MAL-seutujen kuntien elinkeinoelämän kehittämiseen ja

maankäytön t u k e m i s e e n 200 M €

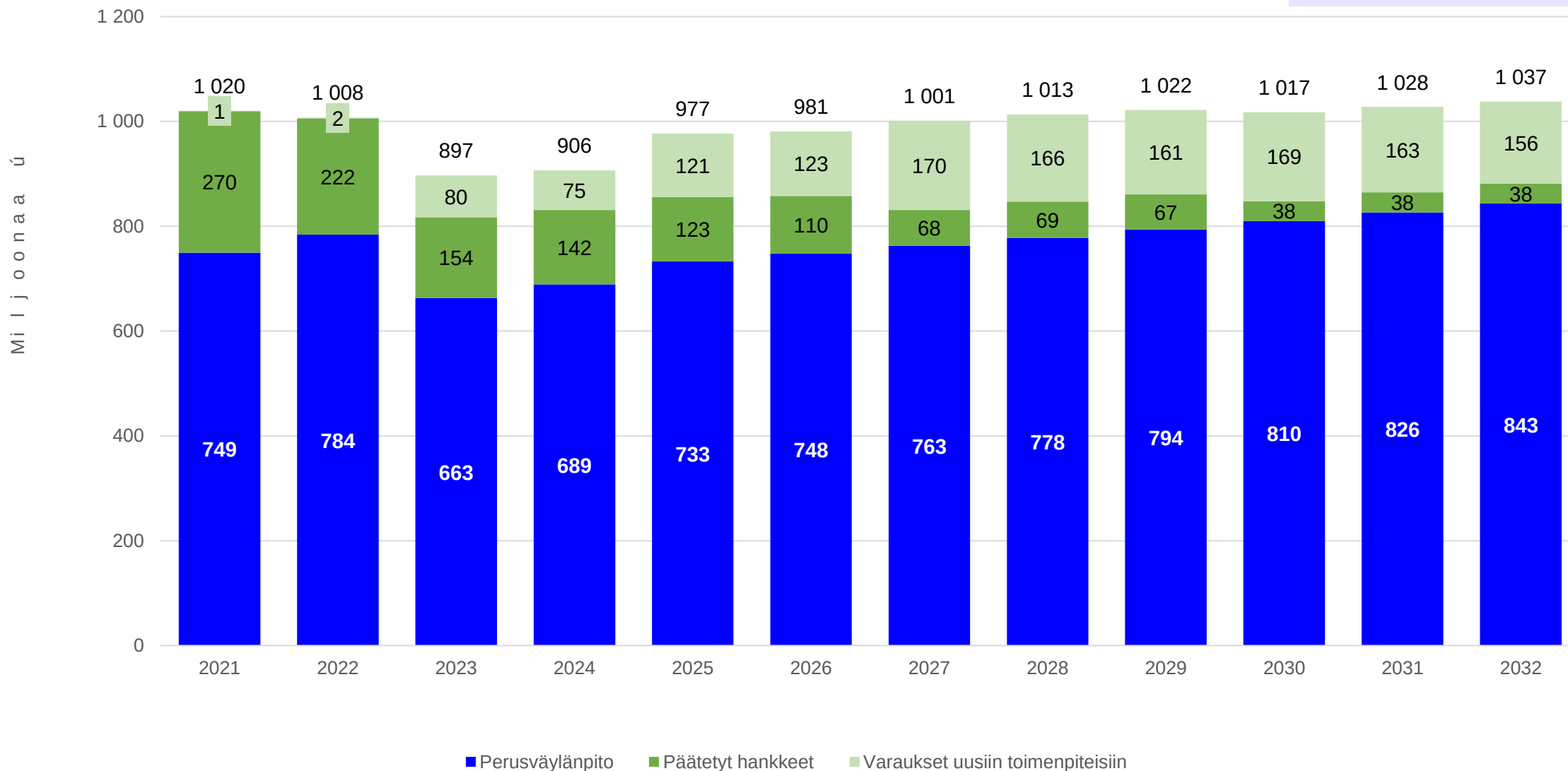
Å **Meriväylien kehittämisessä** mahdollistetaan uudet merkittävät teollisuuden investoinnit ja niihin liittyvä merikuljetusten kasvu. Valtion kustannukset uusiin toimenpiteisiin suunnittelukaudella noin 130 M € .

Å **MAL-kaupunkiseutujen kanssa yhteisrahoitettuihin** uusiin sopimusluonteisiin infrahankkeisiin ja mahdollisiin palveluiden kehittämisiin 661 M € suunnitellaan (100 M € vuodessa) vuosina 2024-2032 jo päätettyjen hankkeiden lisäksi.

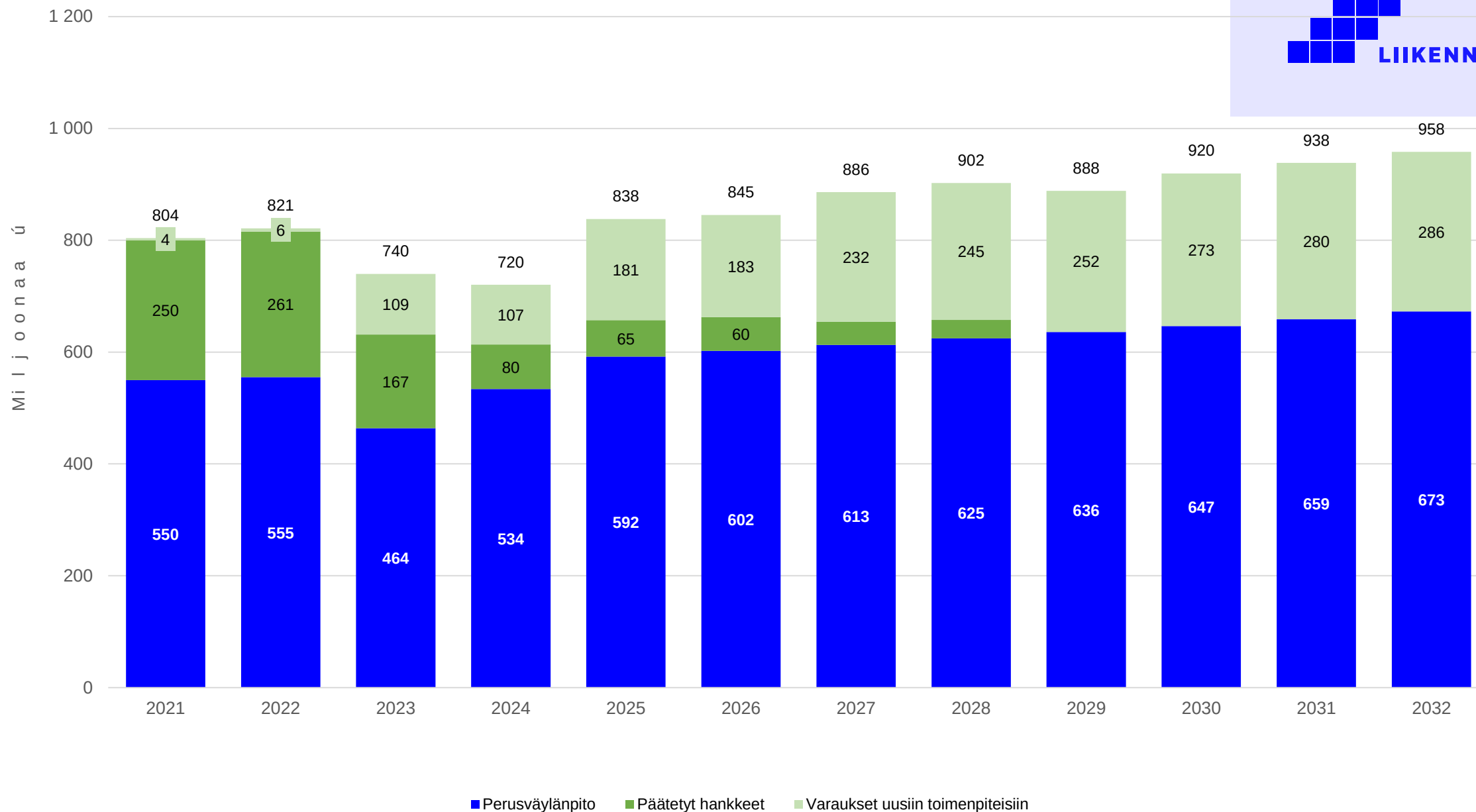
Väyläverkon kehittämisen arvioidut määrärahasot väylämuodoittain suunnittelukaudella
(sisältäen jo päätetyt hankkeet)

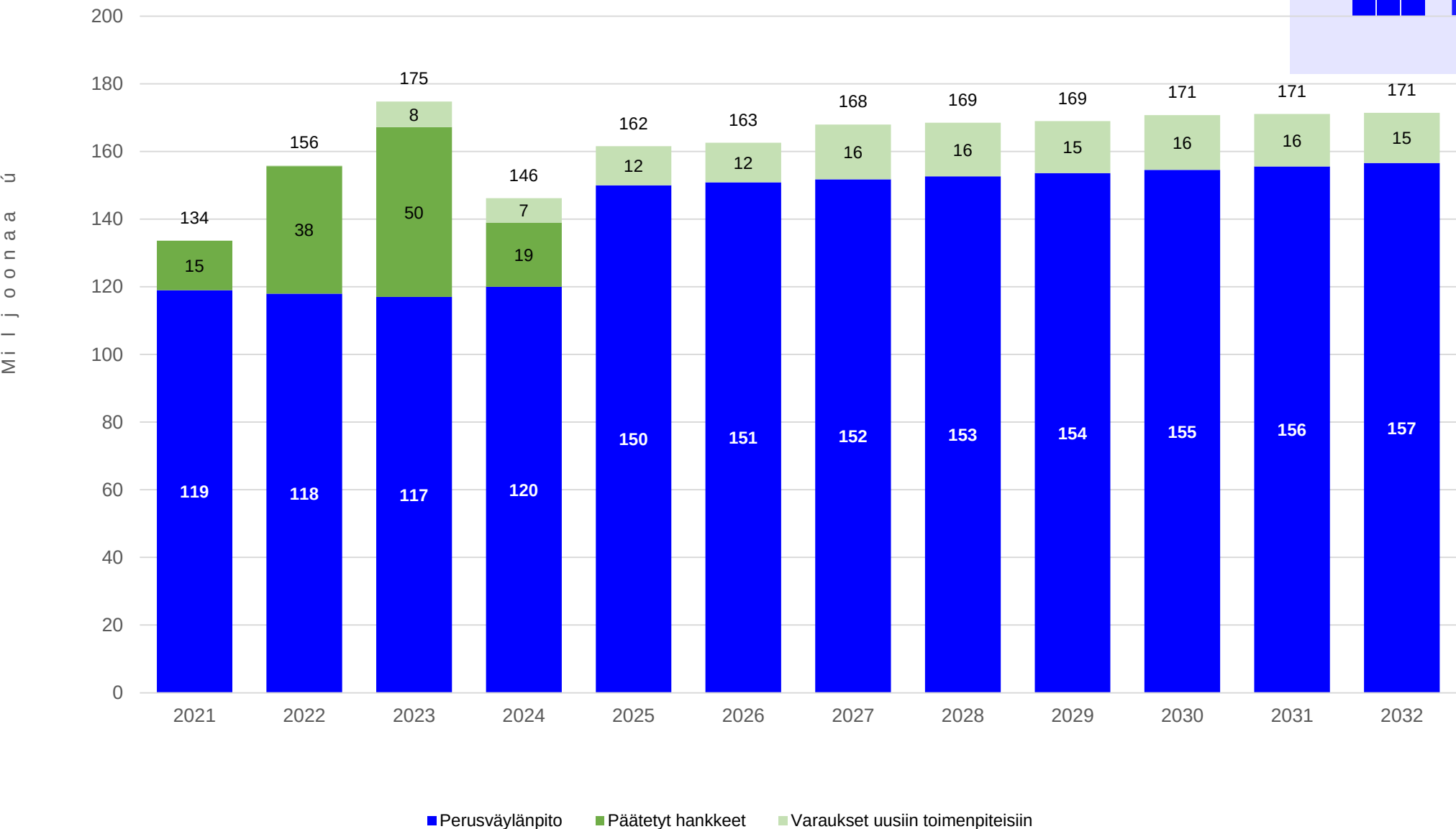
Maantieverkko: perusväylänpito, päätetyt kehittämishankkeet sekä suunnitelman mukainen maantieverkon kehittäminen

Rataverkko: perusväylänpito, päätetyt kehittämishankkeet sekä suunnitelman mukainen rataverkon kehittäminen

Vesiväyläverkko: perusväylänpito, päätetyt kehittämishankkeet sekä suunnitelman mukainen vesiväyliä kehittäminen

Muuta liikenneverkkoista ja solmukohdista

- Å **TEN-T-ydinverkkokäytävien radoilla** tavoitellaan pääväyläasetusta **korkeampaa palvelutasoa**, kuten 25 tonnin akselipainoja ja korkeampia nopeusrajoituksia.
- Å **Hankeyhtiöiden** valmistelutilanne huomioitu.
- Å **Kävelyn ja pyöräliikenteen** infrastruktuurin rahoitustaso 30 M € vuodessa (valtion osuus katuverkolla) 2025 alkaen, **liityntäpysäköintiin** yhteensä 30 vuosina 2025-27 (valtion osuus katuverkolla).
- Å **Yksityistieavustusten nosto** 25 M euroon 2023 alkaen, katuverkkoon liittyviä toimenpiteitä.

- Å Liikenneverkon strategisen tilannekuvan jatkuva ylläpito
- Å **Suunnitteluohjelman** päivittäminen suunnitelman linjausten mukaiseksi ja hankearvioinnin laajentaminen
- Å **Investointiohjelman** laatiminen 6-8 vuodeksi kerrallaan **suunnitelman tavoitteiden ja kriteereiden** sekä **liikenneverkon strategisen tilannekuvan** pohjalta.

Lentoasemat ja satamat

Lentoasemaverkoston säilyttäminen nykyisellään ja vaikuttaminen verkostoperiaatteen puolesta EU:ssa

Matkaketjujen kehittäminen lentoasemille koko maassa

Lentoliikenteen kehitysnäkymät arvioidaan ja huomioidaan mm. **koronatilanteen vaikutukset**.

Valtio pyrkii huolehtimaan **kolmen tunnin saavutettavuustavoitteen** toteutumisesta alueilla, joilla tavoite ei täyty raideliikenteen keinoin. Tarvittaessa lentoliikenteen turvaaminen erillisin päätöksin.

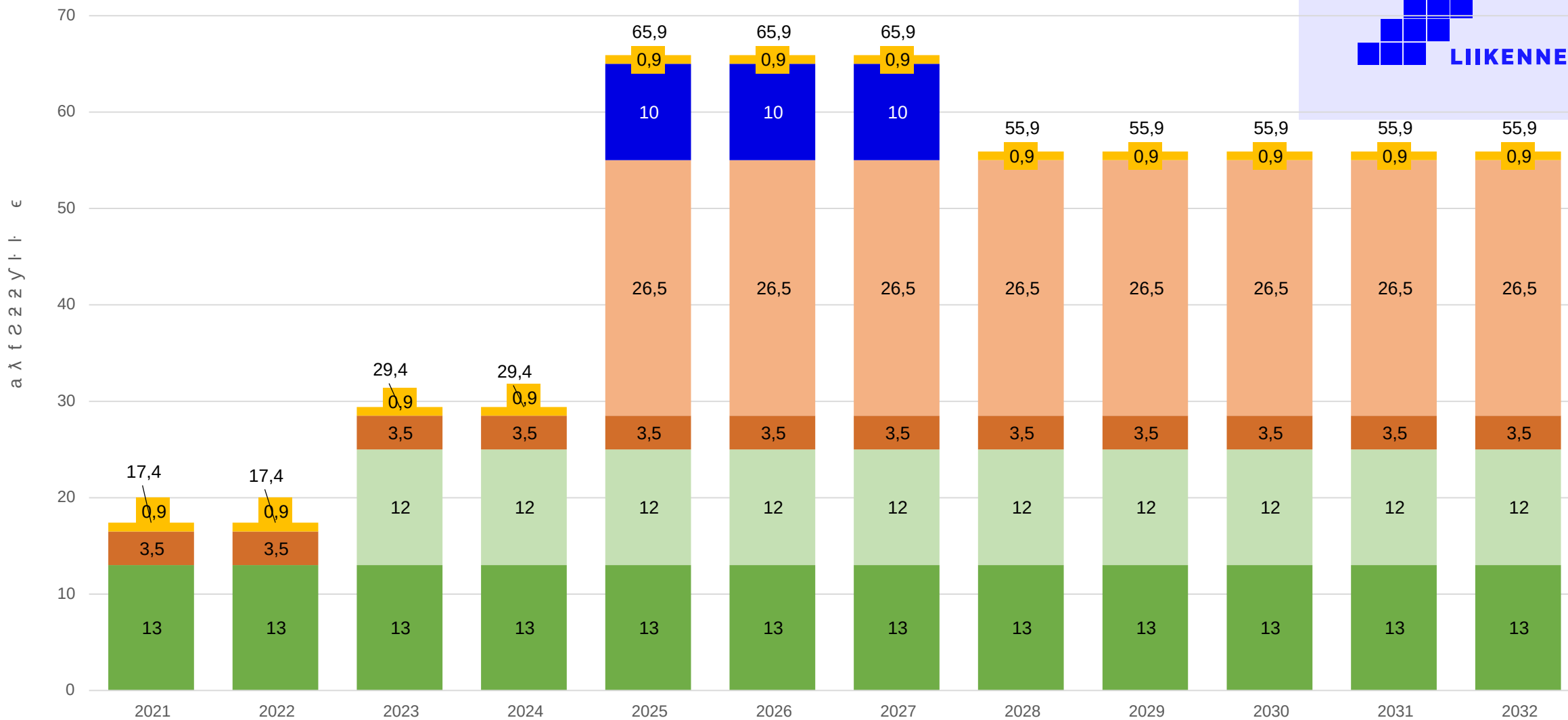
Säilytetään avustukset Finavian verkoston ulkopuolisille lentopaikoille nykytasolla.

Satamissa hyödynnetään EU-rahoitusta laajasti mm. digitalisaatiota, automaatiota ja vaihtoehtoisia käyttövoimia edistävissä hankkeissa

Merkittäviin satamiin johtavia liikenneyhteyksiä kehitetään hankearviointitietoa hyödyntäen

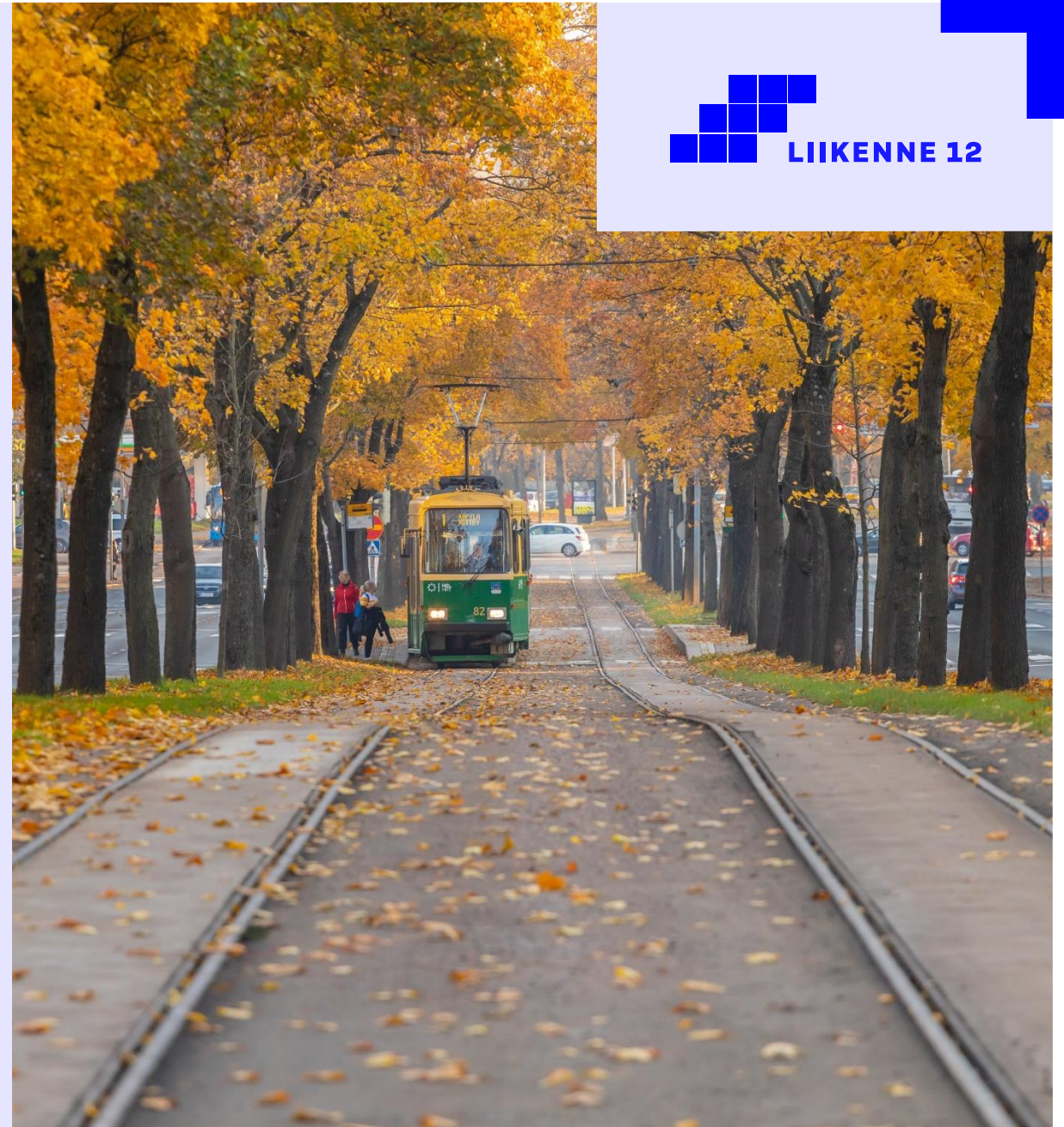
Valtion ja satamien **yhteisrahoitus** meriväylähankkeissa mahdollisuuksien mukaan. Yhtenäiset käytännöt ja oikeudenmukainen kohtelu eri toimijoiden välillä.

Avustukset muuhun infrastruktuuriin

Yhteisrahoitusmallin periaatteet

- Å Yhteisrahoitusmallia hyödynnetään nykyistä kattavammin, kun väylänpitäjän lisäksi hankkeesta syntyy merkittäviä hyötyjä myös muille osapuolille (esim. kunnat).
- Å Valtion kustannusosuus maksimissaan:
 - Å 30 % kuntien omistamissa raideliikennehankkeissa tai muissa suurissa joukkoliikennehankkeissa
 - Å 50 % valtion verkolla toteutettavissa kaupunkiseudun liikennejärjestelmää parantavissa hankkeissa
 - Å 50 % liityntäpysäköinti, kävely ja pyöräliikenne

Joukkoliikenne

- Å Varaudutaan joukkoliikenteen **elvyttävään tukemiseen kehyskorotuksena**, ml. lentoliikenteen ostot maakuntakentille
- Å Yhteistyön kehittäminen sekä markkinaehtoisien ja julkisesti tuetun liikenteen palvelutason selvittäminen (ml. **taksiliikenne**).
- Å Palvelutasotavoitteet kaukoliikenteelle
- Å Markkinaehtoista kaukoliikennettä täydentävät ostot henkilöliikenteessä sekä **joukkoliikennetukien korotukset** kaupunkiseuduille ja haja-asutusalueille 2025 alkaen. **Digi-ilmailun** kehittäminen.

